

کتاب

فہرست کتب

دہ ہجرتیہ دہ ہجرتیہ

یک ہزار

مثل و اصطلاح عامیانہ

آشوریان ایران

۱۴۰۱/۲۰۲۲

دہ ہجرتیہ دہ ہجرتیہ

دکتر سرگیز ورتنیاں

یک هزار مثل و اصطلاح عامیانه آشوربان ایران

گردآوری و تالیف : سرگیز و رطنیا

ناشر : روزنه کار

چاپ و صحافی : روزنه کار (دیجیتال)

ویراستاری زبان فارسی : دکتر سرگیز و رطنیا

ویراستاری زبان آشوری : استاد شمعون بت عیشو بابرود

طرح روی جلد : عکاسی توسط سرگیز و رطنیا

شمارگان: ۱۲۵ نسخه

چاپ اول : ۱۴۰۰

قیمت : ۶۰ هزار تومان

حق چاپ محفوظ است

تهران- خیابان شهید مطهری - خیابان فجر - کوچه نظری - شماره ۵۲

تلفن: ۸۸۸۴۲۵۰۸ - ۸۸۸۲۸۲۰۹

Rowzaneh.pub@gmail.com

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۸۷۶-۶۴-۲

با یاد و نام او

سخنی برای آغاز

فرهنگ عامه یا فولکلور هر ملتی، از جنبه علمی یا از لحاظ اجتماعی برای خود آن ملت و سراسر جهان دارای ارزش و اهمیت بسیاری است. ارزش جهانی آن بدان سبب است که دانش عوام هر ملتی، آیین ذوق و هنر و معرف خلق و خوی آن ملت و وسیله خوبی در راه شناختن خصوصیات آن قوم و جماعت است. اما از جنبه ملی، فرهنگ عامه هر ملتی در حکم زندگی نامه و شرح احوال و سیرت های توده عوام آن ملت و عامل اصلی و شاخص خصلت ها و تصویر اصیل آداب و عادات آن قوم و روشنگر سوابق تاریخی و نشان دهنده تحول فکری و تکامل اجتماعی مردم عوام آن ملت است. اگر بخواهیم در فارسی مترادف هایی برای فولکلور بیابیم، عباراتی همچون مجموعه اطلاعات مردم، معلومات توده مردم، دانش توده، معلومات عوام، دانش عوام و فرهنگ عامه به ذهن خطور می کنند که شامل تمامی آداب و رسوم، ضرب المثل ها و مثل ها و اصطلاحات عامیانه، داستانها، چیستان ها، ترانه ها، لالایی ها، رقص ها و لباسهای محلی یا سنتی و ... می گردد.

مَثَل یکی از قدیمی ترین انواع میراث فرهنگی بشر است و قدمت آن بیشتر از شعر و خط است. ضرب المثل یا زبازد گونه ای از بیان است که معمولاً تاریخیچه و داستانی پندآموز در پس بعضی از آنها نهفته است. بسیاری از این داستانها از یاد رفته اند و پیشینه برخی از امثال بر بعضی از مردم روشن نیست، با این حال، در سخن به کار می روند. ضرب المثل سخن کوتاه و مشهوری است که به قصه ای عبرت-آمیز اشاره می کند. در همه زبان های دنیا ضرب المثل فراوان است و بعضی از مثل ها در همه زبان ها به هم شباهت دارند. امثال و حکم از اندامهای اصلی و اساسی هر زبان هستند که باری از سنن و رسوم و آداب و تاریخ و خصایل و منش و روح و فطرت یک ملت را به دوش می کشند.

زبان درون صدف کلمات، در مسیر رودخانه پر خروش تاریخ، سائیده می شود و سیقل می خورد، مفصل ترین مفاهیم به صورت عصاره و جوهر در مختصرترین کلمات می گنجد و حاصل آزمون ها، ذوق ها و بینش ها، در فشرده ترین حجم، متشکل می گردد تا امثال، حکم، پند ها، کلمات قصار، استعارات، اصطلاحات و کنایات به وجود آیند و یک رشته از غنی ترین میراث های فرهنگی اندوخته شود. هرچقدر تاریخ تمدن ملتی، طولانی تر باشد، بیشتر حادثه در آن پیدا شده و مثل های بیشتری در آن وجود دارد، همان گونه که آشوریان با پیشینه تمدنی به درازای تاریخ، در زبانشان مثل و حکم های فراوانی دارند. چهره هر ملتی در آئینه امثال و حکم خود به عمل آمده است و این برخاستگی از دل ها و فرهنگ عامه، لاجرم بر دل ها می نشیند. ضرب المثل ها در حکم آینه زندگی بشر دیروز و امروز هستند و از این حیث در حکم منبعی موثق برای مطالعه زندگی مادی و معنوی جوامع بشری به شمار می آیند. مثل های هر ملت، نشان دهنده افکار و روحیات آن ملت است و بازتاب خلیات کل آن جامعه محسوب می شوند. اگر بگوییم که اصطلاحات و ضرب المثل ها به سبب اشتغال بر بسیاری از مسائل گوناگون اخلاقی و اجتماعی درخور تعمق و تدقیق می باشند و تجولات و دگرگونی های جوامع را تا حدودی از این رهگذر روشن می کنند و همان چیزی هستند که در تمدادی قرون و اعصار از حوادث و اتفاقات گذشته و فراموش کردن آن حوادث و اتفاقات در افواه و اذهان مردم برجای مانده اند، سخنی به گراف نگفته ایم. یک جمله کوتاه به نظم یا نثر، گاهی دربر دارنده پند و دستور اخلاقی و اجتماعی بزرگی است که با وجود کوتاهی لفظ و سادگی و روانی، شنونده را در افکاری عمیق فرو می برد و آن جمله را از گوش به اعماق قلب خود می فرستد و انفعالات و هیجاناتی در نفس او به وجود می آورد.